

GORDOS ÁRPÁD

A DUNA MAKORRÉGIÓ AZ EURÓPAI UNIÓ TÉRKÉPÉN

A globális világban nem újkeletű az országok, különböző nemzetközi entitások részterületeinek erőteljesebb együttműködése, mely akár lazább, akár intézményi háttérre is támaszkodó erőteljesebb, szorosabb kooperációt jelent. Az együttműködést kereső területek makroregionális kooperációjának objektív indítéka, hogy földrajzi elhelyezkedésük közelsége révén kapcsolataik sok tekintetben intenzívebbek egymással, mint más térségekkel, és a szomszédsági, vagy tágabban értelmezett térségi kapcsolati intenzitást az egymásra utaltság élteti. Sajátos térbeli egységként értelmezhetők e makrorégiók, melyek területi kiterjedése politikai határokat átívelő, így nemzetközi jellegű. Ezen együttműködés biztos alapját az érintett területek jogi vagy természetes személyeinek azon közös érdekelttsége képezi, amely bizonyos célok elérésében jelentkezik. E közös érdekelttség éppúgy megjelenik politikai, gazdasági, kulturális célok elérése vonatkozásában, mint a természeti kihívások vagy az emberi tevékenységgel összefüggő kockázatok összefüggésében.

A politikai határokon felülemelkedő, összefüggő relatív egység, vagy legalábbis közös jegyekkel bíró határos területek makroregionális együttműködésének alapja akkor adott, ha az egybefogott terület intenzívebb kapcsolatrendszere tartós, és e viszonylagos területi egység olyan megkülönböztető, sajátos vonásokkal bír, ami, akár önálló identitási jegyek révén, szilárd alapot nyújthat közös cselekvéshez. Ezen határokon átívelő makroregionális nemzetközi együttműködés mindenképpen államközi, de sajátossága, hogy az állami hatósági szereplők alatti szinteknek, azaz az elsődlegesen érdekelt helyi és regionális önkormányzatoknak, oktatási-tudományos öngazgatóknak, piaci szereplőknek, társadalmi, kulturális, egyházi tényezőknek az aktivitására támaszkodik. Jellemzően e kooperációkat a térbeli kapcsolat milyensége alapján, határon átnyúló, régióközi és transznacionális kategóriákba sorolják.

A folyók, folyóvölgyek nyújtotta előnyös élet- (ivóvíz), közlekedési és szállítási feltételek az emberi civilizációk kifejlődésének bölcsői voltak. Az ott egymás mellett elhelyezkedő népek kapcsolatát fűzték szorosabbra – más térségekkel szemben – a folyam, a belé torkolló folyók, illetve vízfolyások völgyei. Az idők során az egymás mellett élő népek szorosabb együttműködése számos tényező miatt (mint amilyen például a természeti katasztrófák

vagy a háborús támadások elleni közös védekezés kényszere) tudatossá vált. Közös, szinte mindenre kiterjedő területfejlesztést alakítottak ki. A politikai határok menti régiók, jobbra a centrális hatalom központjától távol esően, külön érdeket képviselnek fejlődésük többletforrásainak feltárása, a határon átlépő kooperációk kiaknázása miatt. A központ számára ez akkor előnyös, ha többleteredményeket kínál a nemzeti közösség egésze számára. De ugyanilyen hozzáadott értéket eredményezhet a funkcionális alapon együttműködő szereplők önszerveződő hálózata, melyek területi elhelyezkedése nem szomszédos, de transznacionális pontok összekötött láncolata, mely együttműködés a nagy régió egészének érdekeit is szolgálja.

Korunk globális világában, a kontinentális méretű integrációk, kontinens-államok idején, a makrorégiók kínálta kooperációs hozzáadott érték kiaknázása még fontosabb, mert egy-egy több országot befogó térség egységként méretik meg a befektetések globális piacán. Továbbá azért, hogy a határ okozta akadályok kiiktathatóak, a területi kooperáció a látens növekedési, fejlődési források költséghatékony feltárását kínálja. E fejlesztési-területi egységek a létező belső geográfiai, gazdasági, kulturális kohéziós erő bázisán kínálják önmaguk és a politikai közösségek egésze számára a többlethasznot, s ha a területi lehatárolást tekintve távolabbra is nyitnak, fellépésük külkapcsolati dimenziója további lehetőségeket kínál.

Makroregionális kooperációk az EU-ban

A 27 tagállamra kiterjedő és további bővítési tervekkel rendelkező Európai Unió szempontjából a makroregionális együttműködések színre lépése a fentebb körbejárt általános összefüggéseken túli funkcionális haszonnal jelentkezik. Nevezetesen a geográfiai alapvetésű, de gazdasági, kulturális, politikai makroregionális kohéziós erő tudatos cselekvési keretbe terelése az EU intézményi központok és a tagállami, nemzeti, netán azon belüli tartományi szintek között egy olyan köztes igazgatási szintet, eszközt hoz létre, mely szinte megkerülhetetlen. Nem véletlen, hogy az unió területén szinte burjánzóan tűntek fel, aktivizálódtak már a 12 ország csatlakozása előtti időszakban (1986–1990-től), majd a kibővítést követően is a régi-új makroregionális területfejlesztési kooperációk. Ezek számos esetben laza intézményi háttérre támaszkodnak, miközben önállóságot is felmutató intézményesülésről, illetve ilyen szándékról nincs szó.

E makroregionális együttműködések sorában a Balti-tengeri és a Duna régiós kooperáción túl a közelmúltban találkozhattunk a politikai szinten is kezdeményezett Ion–Adria tengeri régiós együttműködéssel, az Alpok országai jól ismert kooperációja átminősítésének tervével. Megfogalmazódott a több évtizedes Alpok–Adria euroregionális kooperáció beillesztése is

e születőben lévő új kategóriába, miközben az Atlanti-óceán mentén két makroregionális kooperáció fellendítése exponálódott, egy északi súlyponttal, egy pedig délebbre is kiterjedő szándékkal. Az első az 1990-ben sínre tett La Manche csatorna menti európai területi együttműködésből nőne át ezen új típusú kooperációvá, míg az „Atlanti ív” a kelta tengert, a La Manche csatornát éppúgy átölelné, mint a Biscayai-öblöt, Galíciát és Észak-Portugáliát.

Az EU kohéziós politikájának fejlődésvonalába illeszkedik a makrorégiós stratégia, hiszen egy-egy területi egység önálló identitásának fejlesztése, kiaknázása az Interreg, Feder programok tárgya volt, s nem egyszer önálló eurorégióként fogalmazták meg magukat. Megfigyelhető, hogy szinte minden esetben az együttműködés húzó területei a gazdasági tevékenység és az azzal összefüggő közlekedési, környezeti ügyek.

Az EU eleddig két makrorégió kooperációját karolta fel, melyek stratégiai alapvetésének kialakítását és az együttműködési célok akcióterv keretében történő megvalósítását segítik. A Balti-tengeri és a Duna régiós stratégiák azok, amelyek az EU termékei, vagy legalábbis annak politikai védjegyét elnyerték, mely védjegy gazdasági marketing értékkel is bír. E két stratégia beillesztése az unió kohéziós politikájába bizonyos értelemben kísérleti projekt. Az unió visszafogott további makroregionális stratégiák felkarolása tekintetében, bár a Ion-Adria tengeri makrorégió „befogása” egyre érettebb javaslat. Az EU az együttműködési programokhoz, projektekhez nem nyújt új jogi, intézményi és pénzügyi keretet, támogatást, ami nem zárja ki, hogy az EU kohéziós politikája alapjaiból azok egyébként támogatást nyerjenek. Egyértelmű az is, hogy a résztvevők új javaslatai is befektetők megnyerését célozzák, kiegészítő források bevonását akár szakmai, akár pénzügyi beruházóként, s ezek között szerepel az Európai Beruházási Bank is.

A Balti-tengeri és a Duna Stratégia földrajzi lehatárolása és annak rugalmas, befogadó jellege mutatja, hogy az unió e stratégiákat nem egyszerűen az uniós belső politikák sorába természeténél fogva tartozó kohéziós politika tárgyának tekinti, hanem szomszédságpolitikai és bővítéspolitikai célokat is szolgálni kíván ezáltal. Mindez nem írja felül azt, hogy a stratégia az unióé, azaz az adott makrorégiók EU tagállamai a vonatkozó döntések elsődleges alanyai, és területük annak elsődleges tárgya (miközben a többi EU-tagállam is döntéshozó). A nem EU-tagállamok, -régiók csupán közreműködők a politikaformálás szakaszában, ugyanakkor a közös érdekű projektekbe a makrorégió nem EU-tagállami jogalanyai érdekeltségi alapon, egyenrangúan kapcsolódnak be, s valószínűsíthető, hogy azokat. Itt kell rámutatni, hogy olyan közös projektek is adódnak, melyekben a régióban letelepedett vállalkozások bármelyike is részt vesz, s kölcsönöz annak globális, multinacionális jelleget.

Magától értetődik, hogy az EU a gondoskodásába vont makroregionális stratégiák és megvalósításuk során érvényre juttatja alapvető elveit, céljait, értékeit. Ennek megfelelően e két úttörő, EU-makroregionális stratégia tekin-

teében nagy súllyal esik latba a béke, biztonság szolgálata, az államok közötti viszony interdependens gazdasági, biztonsági, emberi jogi fejlesztése a Helsinki Folyamattal és a Helsinki Záróokmánnyal összhangban. Hangsúlyos e célok, elvek követése, hiszen a Duna régió esetében a résztvevő államok jelentős része a közelmúltban nyerte vissza vagy tett szert önálló államiságra, történelmi léptékkal mérve új politikai határok meghaladása az együttműködések célja, különösen a Balkánon. Az országok, nemzetek, nemzeti és etnikai közösségek gazdasági, kulturális biztonságérzetének erősítése a közös fejlesztési projektek révén lehet igazán eredményes, mely kooperációk akkor kecsegtetnek hozzáadott értékkel, ha sokszereplősek, s így feloldják a kétoldalú érdekviszonyok lemerevítő hatását.

A Duna makrorégió, a stratégia és kidolgozása

E makrorégió földrajzi lehatárolását az Európai Bizottság tette meg. A Bizottság a vonatkozó együttműködésbe nyolc EU-tagállamot és hat azon kívüli államot hívott meg 2009. október 22-i levelében. Ezek az államok azzal a közös vonással bírnak, hogy a Duna mint az egyik európai nagyfolyam vízgyűjtőjébe eső területekkel rendelkeznek, s e területük 1% feletti részarányú a vízgyűjtő területének egészében. Az érintett nyolc EU-tagállam a következő: Németország (Baden-Württemberg és Bajorország tartományai), Ausztria, Szlovákia, Magyarország, Románia, Bulgária mint Duna-parttal rendelkező és Csehország, Szlovénia mellékfolyók révén érdekelt államok. A hat nem EU-tagállam a Duna menti Szerbia, Horvátország, Ukrajna, Moldávia, továbbá Bosznia és Hercegovina, Montenegró. Említést érdemel, hogy a Duna vízgyűjtőjében összesen 19 ország területe található – köztük Svájc, Lengyelország, Olaszország is –, s Európa második legnagyobb folyama – a Volga mögött –, egyben a világ legnemzetközibb folyója. A vízgyűjtő területe meghaladja a 801 ezer négyzetkilométert, ahol több mint 83 millió ember él az ICPDR adatai szerint, míg a 2009. május 6-án elfogadott Ulmi Nyilatkozat a térség országainak 260 milliós lakosságáról szól.

E megközelítés során tehát az EU tisztán vízföldrajzi tényezőket vett alapul, s a gazdasági, valamint történelmi értékű kulturális, politikai kapcsolati viszonyokat másodlagosnak tekintette. E megközelítés viszonylag vitatható, de geopolitikailag is szilárd alapvetésű. A földrajzi lehatárolás ugyanakkor nem merev, hiszen projekt alapon más régiók érdekelt tényezői is bekapcsolhatóak. Ez irányban tett kezdeményezést Lengyelország, s különösen néhány déli vajdasága, hiszen gazdaságilag, történelmileg, kulturálisan ezer szállal részesei a Duna makrorégióknak is.

Az EU Duna makrorégiós stratégiájának lényege egységes, komplex területfejlesztési koncepcióba foglalt célok mentén feltárni és hasznosítani a terü-

let összehangolt fejlesztésében érdekelt szereplők erőteljesebb együttműködéséből adódó politikai, gazdasági, kulturális többletpotenciált. A stratégia az igényeken, szükségleteken és az azokra adandó kooperációs cselekvési válaszokon alapul, tehát alulról felfelé építkezik. Ezen együttműködési típusok a határ menti, régióközi és transznacionális kategóriákba sorolhatóak.

A stratégia kidolgozása számos tanulmányra is támaszkodik, melyek közül kiemelendő az Európai Bizottság Regionális főigazgatóságának felkérésére 2000 júliusában elkészített *Tanulmány a Duna Térségről (Danube Space Study)*. Az osztrák ÖIR intézet vezetésében készített elemzés az unió keleti kibővítése előtt készült, sokoldalúan elemzi a régió adottságait, szerkezeti jellemzőit, súlyt fektetve a *hét magországra*, melyek közül hat 2004-ben lépett be az EU-ba. Az EU bővítési szemléletének középpontba állítása áttételeződőtt a Duna Stratégiára is, melynek formálásán véghezvívott a bővítési és szomszédságpolitikai távlat és a nyolc EU-tagállami területből képzett EU-magterület közötti egyensúlykeresés, azaz az EU belső és külső dimenziója viszonyának kezelése.

A Dunai makrorégió tudatos, harmonizált fejlesztése időben is gazdag, politikailag is színes, izgalmas előzményekre tekint vissza. A mintegy 2800 kilométer hosszú nagyfolyam melletti területek kisebb-nagyobb részei ugyanis a történelem során számos esetben kerültek egy állami keretbe, ami a harmonizált fejlesztési akaratervényesítésnek nyitott utat. A legkiterjedtebb a Római Birodalom volt, hiszen Traianus császársága alatti, legnagyobb kiterjedése idején a Duna egészét érintette, mely jobbra külső határát képezte. A limes kiépítése pedig egységes területvédelmi terv alapján valósult meg, a Kínai Nagy Fallal egyidejűleg a világ második leghosszabb védvonalát eredményezve. Igaz, Hadrianus falától eltérően Pannónia határfolyója, a Duna mentén erődök láncolata létesült. Rá kell mutatni, hogy az erődök mellett a települések láncolata és azok együttműködése is kifejlődött.

Az Ister, a Duna és völgye mint közlekedési csatorna állandóan ható térségfejlesztő erő. A nemzetközi politikai együttműködés a szabad hajózásra és kereskedelemre irányult, s 1856-ban a Párizsi Szerződés nemzetközi vízi útvonallá nyilvánította a Dunát. Ennek „jogutódja” a nemzetközi Duna Bizottság, mely Budapest székhellyel tevékenykedik a hajózás feltételeinek jobbításán, amire persze az ENSZ EGB-nek is jelentős hatása van.

Az ágazat-specifikus Duna térségi nemzetközi fejlesztési együttműködést sokáig uralta a hajózási, kereskedelmi fókusz, amihez a környezet- és természetvédelem 1994-ben zárkózott fel, amikor aláírták a Duna Védelmi Egyezményt.

A 20. századi hidegháborús szembenállás idején a makrorégió politikailag széttagolt volt a politikai együttműködésre törekvés azonban létezett és hatott. A Baden-Württemberg tartomány által kezdeményezett ulmi folyamat már 2001-ben katalizálta a dunai együttműködést, folyamatosan kibő-

vülve. 2005-től e lendület alábbhagyott, majd 2009-ben már az EU Duna-stratégiájának kidolgozása jegyében egyesítette a térség összes EU-államának politikai tényezőit, s fogadták el az Ulmi Nyilatkozatot. A vele „konkuráló” Dunai Együtműködési Folyamat 2002-ben Bécsben indult be külügyminiszteri szinten, s erősen nyitott a makrorégió délkelet-európai szegmense felé, alapvetően biztonságpolitikai alapon.

Az államok alatti Duna térségi kooperáció síkján is több egymást átfedő, egymást erősítő együtműködés jött létre: 2009. június 11-én Budapesten állították fel a Duna menti városok és régiók Tanácsát, mely

- támaszkodik az Ulm kezdeményezte, alapvetően városi szintű Duna Irodák Hálózatára;
- egyidejűleg becsatolja a tartományok, régiók, megyék együtműködését 1990-től hordozó ARGE Donaulander együtműködés erejét.

Hozzá kell tenni, hogy az EU Régiók Bizottsága a „régiók Európája” gondolat legelkötelezettebb letéteményese a Duna Stratégia kidolgozása során is élenjáró volt, 2009. évi hivatalos véleményalkotása még az Európai Bizottság kizárólagos javaslattevő szerepére is árnyékot vet.

A nagyszámú együtműködési kezdeményezés pezsdítő hatása mögött persze ott rejlenek az érdekmotivációk, azok feszítő hatása. Újságírók nem véletlenül tekintik a Duna Stratégiát a hajózási és környezeti lobbik küzdőterének. Kulcsfeladat az alvízi és felvízi országok aszimmetrikus helyzetének, érdekeltiségének az összeillesztése, a környezetkímélő szállítási módok (gyorsvasút versus hajózás) fejlesztésénél a hatékonyság, költségtakarékosság érvényesítése, vagy a határon átnyúló (híd-, komp-, közút-összeköttetés és -használat) versus transznacionális infrastrukturális projektek közötti kellő súlypontképzés. Egy mindenkint kielégítő nyertes-nyertes helyzet kialakítása olyan kihívás a projektek, külső források bevonása vonatkozásában, mely ránehezedik a stratégia egészére.

Az Ulmi Nyilatkozatot kormányzati szinten aláíró folyómenti országok politikai akarathívását egy hónappal később követte az Európai Tanács 2009. június 18–19-i ülésén hozott döntés. E szerint felkérték a Bizottságot, hogy 2010 végéig készítse el javaslatát a Duna Régió Stratégiájára, mely annak fenntartható fejlődését célozza a kihívások integrált kezelésével. Az EU makrorégiós fejlesztési alapvetéséről sokat árul el az is, hogy e döntést az ET elnökségi következtetései 35. pontjában, a *Klímaváltozás, fenntartható fejlődés* alcím alatt sorolta be.

Az Európai Bizottság három szakaszból álló munkafolyamatot határozott meg:

A 2009 októbere és 2010. január vége közötti feltáró, szervező szakaszban kapcsolatba lépett az érintett országok kormányaival, igényelte nemzeti kontaktszemélyek kijelölését és a kormányzati álláspontok, javaslatok közlését.

A kormányzati kontaktszemélyek elvárt feladata a Bizottsággal való kapcsolattartás, hazai koordináció és a nemzeti álláspont képviselése az egyeztetéseken. Az érintett országok, tartományok szinte mindegyike készített javaslatot, „non paper” formájában eljuttatva az Európai Bizottsághoz, amiket közzé is tettek.

A második szakaszban, 2010 februárja és augusztusa között a Bizottság nyilvános konzultációt tartott, melynek során öt nemzetközi konferenciát rendeztek, illetve fogadták bármely érdekelt szervezet javaslatát. Az öt tanácskozás színhelye Ulm, Budapest, Bécs/Pozsony, Rusze, Konstanca volt. Két diplomáciai csúcstalálkozóra is sor került, melyeken elfogadták a Budapesti Nyilatkozatot 2009. február 25-én, majd a Bukaresti Nyilatkozatot 2009. november 8-án.

A harmadik szakaszban, 2010 szeptembere és decembere között a Bizottság elkészítette a stratégia- és az akcióterv első változatait, és azokat egyeztetette, véleményeztette az EU intézményi kereteiben és a kormányzati képviselőkkel.

Az Európai Bizottság a munkafolyamatot a stratégia és az akcióterv javaslatának előterjesztésével zárta 2010. december közepén.

Az EU Duna Régiós Stratégiája, csomópontok, a stratégia jövője

2011 első felében, az EU Tanácsa magyar elnöklési időszakára volt ütemezve a Bizottság javaslatának elfogadása, mely az Általános Ügyek Tanácsa keretében már megtörtént, és politikai megerősítésére várhatóan az Európai Tanács júniusi tanácskozásán kerül sor.

A stratégia és az akcióterv négy pillér mentén 11 prioritási területet jelöl meg, melyben 200-as nagyságrendű cselekvési programcél fogja egybe a projekteket.

E négylépcsős felépítés a Balti-tengeri Stratégia modelljét követi.

A régió fenntartható fejlesztését hordozó négy stratégiai pillér:

- a közlekedés és az energiahálózatok fenntartható fejlesztése,
- a környezet- és vízvédelem,
- a társadalmi és gazdaságfejlesztés, valamint
- az irányítási, intézményi rendszer fejlesztése.

A tizenegy prioritási terület a következő:

- A) – a mobilitás és a multimodális közlekedés javítása,
 - a fenntarthatóbb energiagazdálkodás előmozdítása,
 - a kultúra és az idegenforgalom, az emberek közötti kapcsolatok javítása;
- B) – a vízminőség helyreállítása és megőrzése,
 - a környezeti kockázatok kezelése,
 - a biológiai sokféleség, a táj, a levegő és a talaj védelme;

- C) – a tudástársadalom fejlesztése kutatással, oktatással, információs technológiákkal,
 - a vállalatok versenyképességének fejlesztése, ideértve a klaszterépítést,
 - az emberi erőforrás-fejlesztés;
- D) – az intézményi kapacitás és együttműködés fejlesztése,
 - a biztonság fokozásáért és a szervezett bűnözés és súlyos bűnesetek elleni közös fellépés.

A stratégia tervezete visszaigazolja fogantatása körülményét, hiszen a résztvevő országok koordináltan keresik benne a választ olyan globális jellegű kihívásokra, amelyeket csak határokon átívelő módon lehet megoldani, így az energiabiztonság, klímaváltozás, árvíz, aszály stb. vonatkozásában.

A Duna Régió Stratégiájának célja a régió gazdaságának és versenyképességének, s végső soron polgárai jólétének fenntartható módon történő növelése, egy virágzó, fejlődő és attraktív régió létrehozása.

A Duna Régió Stratégia segíti a régió belüli kohézió erősítését, illetve a meglévő különbségek csökkentését. Ennek fontos vetülete a kis- és középvállalkozások versenyképességének és terjeszkedésének támogatása a Duna menti régióban. A Közép-Európa-politika fontos elemeként a Duna Régió Stratégia elősegítheti a Nyugat-Balkán európai integrációjának a felvezetését is.

Kiemelt cselekvési területe az energia- és közlekedési hálózatok hiányzó összeköttetéseinek a kiépítése, a régiót érintő közúti és vasúti közlekedési folyosók fejlesztése és az energiaellátás biztonságának javítása. Cél a Duna hajózási potenciáljának kihasználása a fenntartható hajózás elve alapján.

A tagállami projektek összehangolása, az integrált megközelítés a stratégia kulcsa.

A megújuló energia (így például a geotermikus energia) és az energiahatékonyság tekintetében a Duna Régió Stratégia egyértelműen az Európa 2020 Stratégia szolgálatában áll. A kapcsolódó kutatás-fejlesztés területén is fontos az együttműködés erősítése a térség országaival.

A Duna Régió Stratégia jól illeszkedik a víz témaköréhez, a 2011. évi magyar EU-elnökségi program egyik központi eleméhez. A stratégia értékes hozzájárulás a 2012-ben kezdődő új, átfogó vízpolitika alakításához, mert a vízminőség védelmére koncentráló korábbi megközelítést kiegészíti az integrált és fenntartható vízgazdálkodás kérdéskörével.

A vízpolitika a magyar elnökség önálló kezdeményezése, amit teljes politikai konszenzus övez. Magyarország célja az uniós és magyar szempontból fontos, vízgazdálkodási körbe tartozó szempontok fejlesztése, majd megerősítése az EU-politikákban. Az elnökség hangsúlyt helyez:

- a) a szélsőséges időjárási és vízügyi jelenségek integrált kezelésére (aszály, árvíz, belvíz, a csapadékeloszlás egyenetlenségei);

b) a víz által nyújtott úgynevezett ökológiai szolgáltatásokra (vizes élőhelyek, a víz öntisztulása, talajképződés);

c) a nemzetközi együttműködés fontosságára.

Az árvízcockázaton túl a vízminőség védelme (ideértve a szennyezések kiküszöbölését, kezelését) szintén az egész vízgyűjtő területre kiterjedő szemléletet igényel. A magyar elnökségi időszak végén kerül sor a tagállamok közötti eszmecsere a Bizottság 2012-ben esedékes átfogó vízpolitikai javaslatairól.

Fontos a dunai térség biztonságának erősítése országon belül és határokon átívelően. A Duna régiót schengeni és nem schengeni tagállamok, tagjelölt és külső országok alkotják, ami megnehezíti az összehangolt rendészeti fellépést, az országok közötti koordinációt. A Duna Régió Stratégia lehetőséget ad minden érintett rendvédelmi és egyéb szervezet operatív együttműködésére a Duna teljes hosszán. A *katasztrófavédelmi* információs rendszerek párhuzamos fejlesztésén keresztül elősegíti a Duna mint szállítási útvonal biztonságának erősítését.

A Duna Régió Stratégia épít a régió gazdag kulturális kínálatára mind az *épített örökség* védelmével és bemutatásával, mind a *szellemi örökség sokszínűségének* hangsúlyozásával. Ugyancsak fontos a Duna vízi *turisztikai*, vízi sport célú hasznosítása a folyó teljes szakaszán.

A Duna Régió Stratégia sokszereplős. Jelentőségét és összetettségét az is jelzi, hogy milyen sok, települési és regionális *önkormányzati, egyetemi, szakmai, civil, egyházi szervezet* kívánt részt venni a stratégia kidolgozásában, illetve megvalósításában. Ahogy az alapvető célkitűzései között is szerepel, a részletek kidolgozásában és a konkrét projektek megvalósításában kiemelt szerep hárul a szakmai és társadalmi szervezetekre. Ez biztosítja azt, hogy a stratégia a lehető legszélesebb támogatottsággal valósulhasson meg.

A Duna-stratégia megvalósítása az akcióterv mentén a jövő kulcsa. Hosszas egyeztetés tárgya a tagállamok közötti koordinációs szerepvállalás elosztása, mely során *Magyarország* a 11 téma közül a *víz* kérdéseiben, az *energia* ügyében fejezte ki érdekeltségét, együttműködve egy-egy partnerorsszággal. Várható, hogy a *belvízi hajózás* egy felvízi és alvízi ország kooperációjában lenne igazgatva.

A reálfolyamatok terén előirányzott cselekvés mellett kiemelkedő fontosságú a *kulturális, emberi kapcsolati együttműködések* megvalósítása, ahol a felvízi tartományok eredménnyel tudnák transzferálni azon tapasztalataikat, amellyel a Rajnát a megbékélés és az újraegyesítés folyójává emelték. Erre annál nagyobb szükség van, mert a Duna makrorégió népei, nemzetközöredékei, kulturális, vallási, nyelvi közösségei oly tarka, a történelmi időmértékben mérve dinamikusan változó kompozícióban élnek együtt máig ható terhes, de sok tekintetben útmutató örökséggel, ami egyszerre kihívás és esély. Az EU fellépése a Duna Makrorégió Stratégia révén segít, hogy a közösségek,

kisebbségek politikai határokon túllépő önszerveződő hálózatai a sokféleségben egyesült EU olyan szöveteivé erősödjenek, melyek segítik e közösségek mindenkét gazdagító erőforrásainak kiaknázását. E közösségek lételemé az európai értékek – béke, a türelem, a demokrácia – érvényesítése. Önálló létük, együttműködésük segítése minden állami tényezőnek is érdeke a Duna makrorégióban, a történelmi, demográfiai változások múltja, kiszámítható trendje és előre nem látható változásai fényében, melyek a múlt és a jelen relatív többségi közösségeit helyezték és helyezhetik a jelen, illetve a jövő relatív kisebbségei sorába. A gazdasági együttműködés, egymás kezének megfogása elengedhetetlen előfeltétele a külső tényezők, befektetők megnyerésének, erőforrásaik bevonásának, s a makrorégió egésze és részei EU és globális térben való boldogulásának.

A megvalósításhoz és a jövőhöz tartozik, hogy a Duna Régió Stratégia területi hatálya révén az EU szomszédságpolitikáját két irányban is támogatja. Egyrészt a Nyugat-Balkán integrálása, befogadása, másrészt a Keleti Partnerségi Stratégia (Moldávia és Ukrajna révén) kivitelezése tekintetében. Így mind a stratégiai irányok, mind a projektek terén célszerű a Duna Régió Stratégia és a Keleti Partnerségi Stratégia szinergiáját feltárni.

Összességében az EU Duna Régiós Stratégiája és az akcióterv elfogadása a magyar EU-elnökség olyan prioritása, mely virtuális emlékműként köthető a féléves tevékenységhez. Olyan kezdeményezés, melynek sikerre vitele egyaránt és egyidejűleg érdeke az EU egészének, a Duna régióknak és Magyarországnak.